

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: שְׁמִינִי (שַׁבַּת פְּרָה) לְעִלּוּי נִשְׁמַת שְׁלוֹם בֶּן אֶסְתֵּר סִיבוּנִי ת.נ.צ.ב.ה. 🕯️ כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 17:21

עֲרַשׁ"ק יט' אדר ב' תשע"ד (21.3.14)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 18:30

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי דָבָר הַזֶּה" (לְקַבֵּל הָעֵלּוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הַוּדְעָה ל־ moshe45@bezeqint.net) (הַזְמָנִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצַף עַל אֲלֻעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן... מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאִת?"

עַל הַכְּתוּב, "וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף", מְפָרֵשׁ רַש"י: "שְׁלֹשָׁה שְׁעִירֵי חֲטָאוֹת קָרְבוּ בּוֹ בַּיּוֹם: שְׁעִיר עֲזִים, שְׁעִיר נְחֹשֶׁן, וְשְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וּמִכֶּלֶן לֹא נִשְׂרָף, אֲלָא זֶה (=שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ)...".

דְּהִינּוּ, אֶהֱרֹן וּבְנָיו הִקְרִיבוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם (שֶׁהָיָה רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן) שְׁלֹשָׁה שְׁעִירִים: שְׁעִיר עֲזִים, שְׁעִיר נְחֹשֶׁן, וְשְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ. אֲלָא שְׁאֵת שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ שָׂרָפוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו, וְלֹא אָכְלוּ מִבְּשָׂרוֹ, כְּפִי שֶׁנִּשְׁטָצוּ.

וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׂכָן, מִדּוּעַ נִשְׂרָף שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְלֹא נִאֲכַל עַל-יַדֵּי הַכֹּהֲנִים/אֶהֱרֹן וּבְנָיו? (כְּפִי שֶׁגַם מֹשֶׁה שָׁאַל אֶת אֲלֻעָזָר וְאֵיתָמָר: "מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאִת בְּמָקוֹם הַקֹּדֶשׁ"?).

וּבֵאֵר הַרְה"ק מְרוּזִין זִיע"א עֲנִין זֶה, עַל-פִּי מָה שֶׁאָמְרוּ חו"ל בְּגִמְרָא (חוּלִין ס'): "רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פְּזִי רַמִּי (=הַקְּשָׁה): כְּתִיב (בְּרַאשִׁית א') 'וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים' (מִשְׁמַע מִכָּאן שֶׁשְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הָיוּ שְׁוִים). וְכְתִיב 'אֶת הַמְּאֹר הַגְּדֹל... וְאֶת הַמְּאֹר הַקָּטָן' (וּמִכָּאן מִשְׁמַע שֶׁשְׁנֵיהֶם לֹא הָיוּ שְׁוִים). (וְאִיךְ זֶה יִתְכַּן?)

(אֲלָא), אֲמָרָה יֵרַח לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲפֹשֶׁר לְשַׁנֵּי מַלְכִים שֵׁיִשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד? אֲמַר לָהּ: לְכִי וּמַעֲטִי עֲצָמְךָ. אֲמָרָה לְפָנָיו: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, הוֹאִיל וְאֲמַרְתִּי לְפָנֶיךָ דְּבַר הַגּוֹן, אֲמַעֲט אֶת עֲצָמַי?... אֲמַר הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: הִבִּיאוּ כְּפָרָה עָלַי, (עַל) שְׁמַעֲטִי אֶת הַיֵּרַח. וְהִנּוּ, דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ: (עַל) מָה נִשְׁתַּנָּה (קָרְבָן) שְׁעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בַּמִּדְבָּר כח) "לָהּ" ("שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֲטָאִת לָהּ")? (אֲלָא) אֲמַר הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: שְׁעִיר זֶה יֵהָא כְּפָרָה עַל שְׁמַעֲטִי אֶת הַיֵּרַח.

עַל-פִּי הָאֲמוּר נִשְׁכִּיל לְהִבִּין מַעֲט מִזְעִיר אֶת הַטַּעַם לְכַךְ שֶׁצֹּהַר הַקֶּב"ה עַל יִשְׂרָאֵל לְהִבִּיא שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ כְּפָרָה, בְּאוֹמְרוֹ "שְׁעִיר זֶה יֵהָא כְּפָרָה עַל שְׁמַעֲטִי אֶת הַיֵּרַח". שָׂכָן, בְּמָקוֹם גְּדוּלְתוֹ שֶׁל הַקֶּב"ה, שָׁם אֵתָה מוֹצֵא אֶת עֲנוֹתָנוּתוֹ, שֶׁהוּא כְּבִיכּוֹל מִצְטָעֵר עַל שְׁמַעֲט אֶת הַיֵּרַח וְגַרְם לְהִתְגַּבְּרוֹת יֵצֵר הָרַע וְכּוֹחוֹתָיו.

וְעַל זֶה אָמְרוּ חו"ל בְּגִמְרָא (בְּרֻכּוֹת ד', ו'), שֶׁאֶחָד הַדְּבָרִים שֶׁהַקֶּב"ה מִתְחַרֵּט עֲלֵיהֶם הוּא עַל שֶׁבְּרָא אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, כְּפִי שֶׁכְּתוּב בְּנִבְיָא (מִיכָה ד', ו'): "וְאֲשֶׁר הִרְעִיתִי". וּפְרַשׁ רַש"י: "וְאֲשֶׁר הִרְעִיתִי" - אֲנִי גִרְמַתִּי לָהֶם (=לְיִשְׂרָאֵל) (לְחַטּוֹא, עַל-יַדֵּי) שֶׁבְּרָאתִי יֵצֵר הָרַע...".

וּבֵאֵר הַרְה"ק רַבִּי נִפְתָּלִי מְרַאפְשִׁין זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "זֵרַע קֹדֶשׁ", שֶׁכָּאֲשֶׁר הָאָדָם שָׁב בְּתִשׁוּבָה, וּמִתְחַרֵּט מְאֹד עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים, אֲזַי גַּם לְמַעַלָּה בְּשָׂמִים הַקֶּב"ה כְּבִיכּוֹל עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, כְּפִי שֶׁאָמְרוּ חו"ל (בְּרֻכּוֹת לב'): הַקֶּב"ה מִתְחַרֵּט עַל בְּרִיאַת יֵצֵר הָרַע, וְאוֹמֵר: "וְאֲשֶׁר הִרְעִיתִי". שֶׁכְּבִיכּוֹל הַקֶּב"ה מִצְטָעֵר עַל שֶׁבְּרָא אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, וּבִגְלָלוֹ גַרְם צַעַר לְבָנָיו, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וּמִבִּיא הַרְה"ק רַבִּי נִפְתָּלִי מְרַאפְשִׁין מְשַׁל עַל-כֵּן: מְשַׁל לְאָב שֶׁנִּתֵּן לְבָנוּ הַחֲבִיב סָכִין לְשַׁחֵק בָּהּ. וּבְנוּ, בְּרוּב טַפְשׁוֹתוֹ, לֹא נִזְהָר, וְחָתַךְ אֶת יָדוֹ, וְהָיָה לְבֵן צַעַר גְּדוּל. כְּשֶׁרָאָה אָבִיו אֶת צַעַר בְּנוֹ, גַּם הוּא הִצְטָעֵר מְאֹד עַל כָּאֵב בְּנוֹ, וְהִצְטָעֵר עוֹד יוֹתֵר עַל שֶׁנִּתֵּן לְבָנוּ אֶת הַסָּכִין, וְגַרְם בְּכַךְ לְפַצִּיעָתוֹ.

הַנִּמְשָׁל הוּא, שֶׁהַקֶּב"ה בְּרָא אֶת הַיֵּצֵר הָרַע לְטוֹבַת הָאָדָם, כְּדִי שֶׁהָאָדָם יִתְגַּבֵּר עָלָיו, וַיִּקְבַּל שָׂכָר לְעוֹלָם הַבָּא. אֲלָא, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהִיזְהָר מְאֹד מִהַיֵּצֵר, כְּדִי שֶׁזֶה לֹא יַחֲטִיא. וְכָאֲשֶׁר הָאָדָם נוֹפֵל בְּרִשְׁת׃ הַיֵּצֵר, וְנִעַנֵּשׁ עַל-כֵּן, מִתְחַרֵּט הַקֶּב"ה עַל שֶׁבְּרָא אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, וְאוֹמֵר "וְאֲשֶׁר הִרְעִיתִי" - מָה עָשִׂיתִי שֶׁבְּרָאתִי דְּבַר כֹּזֵה, אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, וְגִרְמַתִּי בְּכַךְ צַעַר לְבָנָי?

וְהִנֵּה, כְּאֲמוּר, לֹא אָכְלוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת שְׁעִיר הַחֲטָאִת שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּפִי שֶׁכְּתוּב: "וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף, וַיִּקְצַף עַל אֲלֻעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן... מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאִת (שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ)?" וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׂכָן, עַל מָה וְלָמָּה קִצַּף מֹשֶׁה רַבּוֹנוּ?

וְהִנֵּה, כְּאֲמוּר, לֹא אָכְלוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת שְׁעִיר הַחֲטָאִת שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּפִי שֶׁכְּתוּב: "וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף, וַיִּקְצַף עַל אֲלֻעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן... מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאִת (שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ)?" וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׂכָן, עַל מָה וְלָמָּה קִצַּף מֹשֶׁה רַבּוֹנוּ?

וְהִנֵּה, כְּאֲמוּר, לֹא אָכְלוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת שְׁעִיר הַחֲטָאִת שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּפִי שֶׁכְּתוּב: "וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף, וַיִּקְצַף עַל אֲלֻעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן... מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאִת (שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ)?" וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׂכָן, עַל מָה וְלָמָּה קִצַּף מֹשֶׁה רַבּוֹנוּ?

וְהִנֵּה, כְּאֲמוּר, לֹא אָכְלוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת שְׁעִיר הַחֲטָאִת שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּפִי שֶׁכְּתוּב: "וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף, וַיִּקְצַף עַל אֲלֻעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן... מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאִת (שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ)?" וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׂכָן, עַל מָה וְלָמָּה קִצַּף מֹשֶׁה רַבּוֹנוּ?

וְהִנֵּה, כְּאֲמוּר, לֹא אָכְלוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת שְׁעִיר הַחֲטָאִת שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּפִי שֶׁכְּתוּב: "וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף, וַיִּקְצַף עַל אֲלֻעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן... מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאִת (שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ)?" וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׂכָן, עַל מָה וְלָמָּה קִצַּף מֹשֶׁה רַבּוֹנוּ?

וְהִנֵּה, כְּאֲמוּר, לֹא אָכְלוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת שְׁעִיר הַחֲטָאִת שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּפִי שֶׁכְּתוּב: "וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף, וַיִּקְצַף עַל אֲלֻעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן... מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאִת (שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ)?" וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׂכָן, עַל מָה וְלָמָּה קִצַּף מֹשֶׁה רַבּוֹנוּ?

וְהִנֵּה, כְּאֲמוּר, לֹא אָכְלוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת שְׁעִיר הַחֲטָאִת שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּפִי שֶׁכְּתוּב: "וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף, וַיִּקְצַף עַל אֲלֻעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן... מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאִת (שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ)?" וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׂכָן, עַל מָה וְלָמָּה קִצַּף מֹשֶׁה רַבּוֹנוּ?

ויש לומר, שהנה למדנו בגמרא, שאכילת הקרבן על-ידי הכהנים, מביאה פפרה לאדם **שחטא**, כפי ששינונו (פסחים גט): "ואכלו אתם אשר כפר בהם, מלמד שהכהנים אוכלים, ובעלים מתכפרין". דהינו כאשר הכהנים אוכלים מהקרבן, מתכפר "לבעלים" (=לאדם שהביא את הקרבן על **חטאיו**).

מכאן נמצא, שעל-ידי שאהרן ובניו היו אוכלים משעיר החטאת של **ראש חודש**, היה מתכפר לבעלים. ומאחר ושעיר **ראש חודש** הוא כפרה כביכול על הקב"ה, כפי שהוא יתברך אמר – "שעיר זה יהא כפרה על שמעטתי את הירח" – נמצא, שאם אהרן ובניו היו אוכלים ממנו/משעיר **ראש חודש**, היה מתכפר כביכול להקב"ה על שמעט את הירח, והיו זוכים ישראל לתיקון השלם של אחרית הימים, שאז יהא אור הלבנה כאור השמש, כפי שמנבא הנביא (ישעיה ל, כו): "והיה אור הלבנה כאור החמה".

ומטעם זה קצף משה על אהרן ובניו על שלא אכלו משעיר **ראש החודש**. שכן, על-ידי אכילתו היו זוכים ישראל לתיקון השלם ולגאולה.

וכפי שמביא בענין זה גם ה"חתם סופר" (תנא דבי אליהו זוטא ר' קכ): "ואת שעיר החטאת (של **ראש חודש**)... והנה שרף... כי באמת, אילו ישראל היו ראויים **לאור הגדול**, היה הקב"ה מגדיל מאור החמה יותר, ולא היה בהכרח (צריך) למעט מאור הלבנה. אך, מפני שלא היו (ישראל) ראויים, הוצרך למעט (את) אור הלבנה, וזהו ענין ה'ביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח', ולא הגדלתי (את) אור החמה... והנה, לעתיד לבוא יתוקן פגימת הלבנה כמו שהיתה קודם מיעוטה... (כפי) משה רבנו עליו השלום, (ש)בראש חודש הראשון להקמת המשכן (ראש חודש ניסן), רצה לתקנה".

נפלא מה שמובא בספר "אהלי יעקב" להרה"ק רבי יעקב מהוסיאטין זצ"ל (בשם זקנו הרה"ק מרוזין זיע"א), על מה שאנו אומרים כל יום בתפילת השחר: "אלו ואלו נשרפין בבית הדשן: חטאת הצבור והיחיד" (זבחים גב). ואכן, אם נעין בהמשך המשנה נראה, שאמנם חטאת הצבור מפורשות שם, אך חטאת **היחיד** לא מפורשות... ומדוע?

ובאר הרה"ק מרוזין זיע"א, ואמר, שמה שהזכיר רבנו הקדוש (מסדר המשנה) "חטאת היחיד", התכוון בכך על הקב"ה, הוא "היחיד"/**יחידו** של עולם, שבקש מאתנו להביא לו שעיר חטאת כפרה על שמעט את הירח, וזהו "חטאת היחיד".

ועתה, בא וראה דבר נפלא ונורא, שכתוב ב"עירין קדישין", להרה"ק מרוזין (תנינא דף יד), שהסיבה שהקב"ה קבע את **יום הדין**, ראש השנה, בראש חודש, הוא בגלל מיעוט הלבנה.

ועל-כן אנו אומרים בעשרת ימי התשובה ובראש השנה בתפילה את "שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה' (תהילים קל), ושם כתוב: "אם **עונות** תשמר יה אדני מי יעמד כי עמך הסליחה למען תורא". דהינו, "אם **עונות** תשמר יה" – רבונו של עולם, אם חלילה תעמוד בתוקף הדין בלי לסלוח לנו **ביום הדין**, "אדני מי יעמד" – אין שום ברירה שיכולה לעמוד בעומק **הדין**. אולם, "כי עמך הסליחה", דהינו זכור לנו אבינו אב הרחמן, שגם אתה ה', צריך **סליחה** כביכול, על שמעטת את הירח. כפי שאמרת "שעיר זה יהא כפרה על שמעטתי את הירח", על-כן אנא סלח לנו **ביום הדין**, בראש השנה. ולכן, בכונה תחילה קבע הקב"ה את יום הדין לראש השנה, שהוא ראש חודש, כדי לעזור מליצה טובה זו לישראל. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "והוא גרה לא יגר **טמא** הוא לכם" (יא' ז')

הצדיק רבי מאיר'ל מפרימישילן נהג לחזר בעצמו על פתחי נדיבים, ולהתרימם למען עניים ונצרכים. פעם הגיע רבי מאיר'ל לביתו של גביר אחד, שהיה תלמיד חכם ומדקדק במצות, אך ידו היתה קפוצה לכל דבר שבצדקה. כשראה האיש את רבי מאיר'ל עומד בפתח ביתו, הבין שבא להתרימו לדבר מצוה, ומיד החל מתנצל בדברי חסידות מעושים: "הלא רואה אדוני, שאין שעתי פנויה עתה! אני ממחר לבית המדרש לשיעור הקבוע בתורה ולתפילה בציבור!" ובעודו מדבר, נטל האיש בידו את כובעו ומעילו, והחל צועד בחופזה אל מחוץ לפתח הבית. מהר אחריו רבי מאיר'ל, ואמר לו: עליך ועל שפמותך כבר אמרה התורה: "כי מפריס פרסה הוא... והוא גרה לא יגר" (כתוב זה נאמר, על החזיר), ופירוש הפסוק הוא: מה היתרון שיש לפרסות צעדיו של אדם, בהליכתו למקום תורה ותפילה – אם "גרה לא יגר" – אם הוא אינו מנדב לעניים את ה"גרה" – (גרה מלשון מטבע, כמו שכתוב: "עשרים גרה השקל").

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: שְׁמִינִי (שַׁבַּת פָּרָה) לְעִלּוֹי נִשְׁמַת שְׁלוֹם בֶּן אֶסְתֵר סִיבוּנִי ת.נ.צ.ב.ה. כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 17:21

עֲרַשׁ"ק יט' אדר ב' תשע"ד (21.3.14)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 18:30

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי דְבַר ה'" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

בְּנֵי צִיּוֹן

אָפֶר מָה תּוֹלַעַת, רְאִשֵׁי תִיבוֹת "אַמֶּת" (על פי "אורֶה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

יְדוּעִים דְּבָרֵי חוֹ"ל בְּגִמְרָא בְּמִסְכַּת חוּלִין (פּט', עב'): "אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, חוֹשֵׁקֵי בָכֶם, שְׂאֵפְלוּ בְשַׁעָה שְׂאֵנִי מְשַׁפִּיעַ לָכֶם גְּדֻלָּה, אַתֶּם מְמַעֲטִין (את) עֲצָמְכֶם לִפְנֵי – נִתְתִּי גְדֻלָּה לְאַבְרָהָם, אָמַר לִפְנֵי (בְּרֵאשִׁית יח'): 'וְאֲנֹכִי עֹפֵר וְאֹפֵר'. (נִתְתִּי גְדֻלָּה) לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, אָמְרוּ (שְׁמוֹת טז'): 'וְנַחֲנוּ מֶה'. (נִתְתִּי גְדֻלָּה) לְדָוִד, אָמַר (תְּהִלִּים כב'): 'וְאֲנֹכִי תּוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ'. אֲבָל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, אֵינָם כֵּן. נִתְתִּי גְדֻלָּה לְנִמְרוֹד, אָמַר (בְּרֵאשִׁית י"א): 'הִבֵּה נִבְנָה לָנוּ עִיר'."

וְהִנֵּה, כְּאִשֶּׁר נִתְבוֹנֵן נְרָאָה, שְׁבַמְאָמַר זֶה נִזְכְּרוּ שֶׁלֶשׁ מִדְרָגוֹת שֶׁל עֲנוּה: הָאֲחַת, מִדְרַגַּת אֲבִרָהָם אֲבִינוּ, שְׂאֵמַר 'וְאֲנֹכִי עֹפֵר וְאֹפֵר'. הַשְּׁנִיָּה, מִדְרַגַּת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שְׂאֵמְרוּ 'וְנַחֲנוּ מֶה'. וְהַשְּׁלִישִׁית, מִדְרַגַּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שְׂאֵמַר 'וְאֲנֹכִי תּוֹלַעַת'. וְשֶׁלֶשׁ מִדְרָגוֹת אֵלוֹ **אָפֶר מָה תּוֹלַעַת**, הֵם רְאִשֵׁי תִיבוֹת "אַמֶּת". וְזֶהוּ שְׂאֵמַר הַנְּבִיא, בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל אֶהְרֹן הַכֹּהֵן, "תּוֹרַת אַמֶּת הִיְתָה בְּפִיהוּ". כִּיּוֹן, שַׁעַל-יָדֵי שְׁחָטָא בְּעַגְלָה, קָנָה אֶהְרֹן "אַמֶּת", אֵת ג' הַמִּדְרָגוֹת הַלָּלוּ שֶׁל הָעֲנוּה, שְׁסִימְנֵן "אַמֶּת" – **אָפֶר מָה תּוֹלַעַת**.

עַל-פִּי הָאֲמוּר, יֵאִיר לָנוּ אֵת דְּבָרֵי הַ"חֲתָם סוֹפֵר" הָאוֹמֵר, שְׂאֶהְרֹן הַכֹּהֵן נִכְשַׁל בְּחֲטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שִׁיקְנָה בְּנַפְשׁוֹ אֵת מִידַת הַכְּפִינְיָה. וְהָרִי, לְכַאוּרָה, אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת, שְׂאֶהְרֹן צָרִיךְ לְהִיכְשַׁל בְּחֲטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שִׁיקְנָה אֵת מִידַת הַהִכְנָעָה וְהָעֲנוּה. וְכִי לֹא הִיְתָה לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵת מִידַת הָעֲנוּה?

וְהָרִי, עַל הַכְּתוּב (שְׁמוֹת ו' כו'): "הוּא אֶהְרֹן וּמֹשֶׁה... הֵם הַמְדַּבְּרִים אֶל פְּרַעָה... הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן", פֶּרֶשׁ רַש"י: "יֵשׁ מְקוֹמוֹת שְׁמֻקְדִים אֶהְרֹן לְמֹשֶׁה, וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שְׁמֻקְדִים מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן. לוֹמֵר לָךְ, שְׂשִׁקוּלִין כְּאֶחָד". וְהִנֵּה, מֵאַחַר וְעַל מֹשֶׁה מַעֲיָדָה הַתּוֹרָה, "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנוּ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה", וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שְׁקוּלִין הֵם, אֵיךְ אֲפֹשֶׁר לוֹמֵר שְׁחִסְרָה לְאַהֲרֹן מִידַת הָעֲנוּה, עַד שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְחֲטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שִׁיכְנַע לְבוֹ?

אֵלָּא, יֵשׁ לוֹמֵר, שְׂאֶהְרֹן מְצַד עֲצָמוֹ, בְּגִדְלֵ קְדוּשָׁתוֹ, וְדָאֵי שְׁלֹא הָיָה צָרִיךְ לְבוֹא לְמִידַת הָעֲנוּה, עַל-יָדֵי שִׁיכְשַׁל בְּחֲטָא כָּל-כֶּךָ חֲמוּר שֶׁל עוֹן הָעַגְלָה. אֵךְ הָיָה וְתַפְקִידוֹ בְּקִדְשׁ הָיָה לְהִיּוֹת הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל, שְׁעוֹמֵד וּמְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הָרִי צָרִיךְ לְהִיּוֹת מְחוּיָב מְעִין הַחֲטָא שְׁחָטָאוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי אָמְרוּ חוֹל (ר"ה כט') "כָּל שְׂאִינוּ מְחִיב בְּדָבָר, אֵינוֹ מוֹצִיא אֵת הָרַבִּים יָדֵי חוּבָתָן" – אֵינוֹ יְכוֹל לְהוֹצִיא אֵת יִשְׂרָאֵל "יָדֵי חוּבָתָן", מִתְחוּבוֹת וּמִהָעוֹנוֹת שֶׁנִּתְחַיְבוּ בָהֶם. עַל-כֵּן סָבַב הַקַּב"ה, שְׁגָם אֶהְרֹן יִכְשַׁל בְּחֲטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שִׁיקְבַּל לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה מִחַמַּת עוֹן חֲמוּר זֶה, וְעַל-יָדֵי כֶּךָ יֵהָא בְּכוּחוֹ לְהַשְׁפִּיעַ עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁגָם הֵם יִקְבְּלוּ לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה מִחֲטָא הָעַגְלָה, וְיִתְקַרְבוּ יוֹתֵר אֶל הַקַּב"ה. עַל-פִּי הָאֲמוּר יוֹמְתֵק לָנוּ לְהַבִּין אֵת דְּבָרֵי רַש"י זצ"ל בְּפֶרֶשׁוֹ (וַיִּקְרָא ט', ז'): "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהְרֹן, קִרְבֵּךְ אֶל הַמִּזְבֵּחַ...". וּפְרַשׁ שֵׁם רַש"י: "שְׁהָיָה אֶהְרֹן הָיָה בְּשׁ(=מִתְבַּיֵּשׁ) וַיֵּרָא מְלַגְשֵׁת (אֶל הַמִּזְבֵּחַ), שְׁהָרִי הוּא גֵרַם לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת אֵת הָעַגְלָה). אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לְמָה אַתָּה בֹשׁ? לְכָךְ נִבְחַרְתָּ!."

כְּלוּמַר אוֹמֵר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, הֲלֹא זוֹהִי הַסִּיפָה שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ בְּחֲטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שֶׁתְּבַיֵּשׁ וְתִקְבַּל לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה, וְעַל-יָדֵי כֶּךָ תּוּכַל לְהַשְׁפִּיעַ עַל יִשְׂרָאֵל שְׁגָם לָהֶם יֵהִי לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה. וְלָכֵן, נִמְצָא, שְׁהַבּוּשָׁה שֶׁלָּךְ הִיא הַסִּיפָה לְכָךְ שְׂאֵתָה רְאוּי לְגַשֵּׁת אֶל הַמִּזְבֵּחַ, לַעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ.

וְעַתָּה, בֹּא וְרֵאָה שְׁכָל זֶה נִרְמָז בְּדְבָרֵי הַנְּבִיא מְלֹאכִי: "תּוֹרַת אַמֶּת הִיְתָה בְּפִיהוּ וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשַׁפְּתָיו, בְּשְׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הֶלֶךְ אֵתִי וְרַבִּים הִשִּׁיב מֵעוֹן... כִּי מִלֶּאךְ ה' צְבָאוֹת הוּא."

הִנֵּה, "תּוֹרַת אַמֶּת הִיְתָה בְּפִיהוּ", כְּפִירוּשׁ הַ"חֲתָם סוֹפֵר", שְׁנִכְשַׁל בְּחֲטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שִׁיקְנָה בְּנַפְשׁוֹ אֵת שְׁלֹשׁ מִדְרָגוֹת הָעֲנוּה, שְׁסִימְנֵן "אַמֶּת" – **אָפֶר מָה תּוֹלַעַת**. וְעַל-כֵּךְ מְקַשֶּׁה הַנְּבִיא וְשׂוֹאֵל: וְהָרִי "וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשַׁפְּתָיו, בְּשְׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הֶלֶךְ אֵתִי" – אֵיךְ אֲפֹשֶׁר לוֹמֵר שְׂאֶהְרֹן הָיָה צָרִיךְ לְחֲטָא הָעַגְלָה כְּדֵי לְקַנּוֹת אֵת מִידַת הָעֲנוּה וְהַהִכְנָעָה?

ועל-כך משיב הנביא מלאכי בעצמו: "ורבים השיב מעון" – שצריך היה לחטא העגל, כדי להיות "מחויב בדבר", להשיב "רבים... מעון" (את ישראל מעון העגל). וכיון שחטא בעגל, וקנה לב נשבר ונדכה, השפיע על ישראל את מידת הענוה וההכנעה, שיהיה גם לבם נשבר ונכנע. אבל, אומר הנביא, שאהרן, מצד עצמו, לא היה צריך לכל זה – "כי מלאך ה' צבאות הוא".

בדרך זו נעלה במסילה להבין את הטעם שפרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, כפי שכתוב בפרשת "חקת": "דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה". והביא רש"י, בשם רבי משה הדרשן, שהסיבה למצות פרה אדומה היתה כדי לכפר על עון חטא העגל, כמו שכתוב ברש"י: "משל לבן שפחה, שטנף פלטיין (=שלכלך ארמון) של מלך. אמרו: תבוא אמו, ותקנח את הצואה (=ותנקה את הלכלוך). כך תבוא הפרה (=מצות פרה אדומה), ותכפר על העגל (=על חטא העגל של ישראל).

ומובא בספר ה"בעל שם טוב" (חקת), בשם הבעש"ט זי"ע, שתכלית מצות פרה אדומה היא כפרה על קליפת הנאווה. (פרה הוא גם מלשון פרה ורבה, שמפרה ומגדיל את דעת האדם להחשיב את עצמו).

ומדוע הפרה צריכה להיות גם אדומה? אלא שאדום רומז על העונות, כמו שכתוב בנביא (ישעיה א, ח): "אם יהיו חטאיכם כשנים (=אדומים כשושנים), כשלג ילבינו". לכן צוה הקב"ה לשרוף את הפרה (הרומזת לנאווה) עד אפר, כדי לבטל את קליפת הנאווה, עד שיהיה האדם בבחינת "ואנכי עפר ואפר".

וזהו שכתוב (במדבר יט, ו): "ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה". ופרש רש"י, בשם רבי משה הדרשן (שם כב): "ארז הוא הגבוה מכל האילנות, ואזוב (הוא) הנמוך מכלם. סימן, שהגבוה שנתגאה וחטא, ישפיל עצמו כאזוב וכתולעת, ויתכפר לו". הנה, מבואר מכאן, כי מצות פרה אדומה היא כפרה על חטא הנאווה.

וראו להוסיף מה ששנינו בגמרא (חולין פט): "אמר רבה: בשכר (=בגלל) שאמר אברהם אבינו 'ואנכי עפר ואפר', זכו בניו ל-ב' מצות: אפר פרה ועפר סוטה".

הרי לנו דברים ברורים, כי "אפר" הוא בזכות מידת ענותנותו של אברהם, שאמר "ואנכי עפר ואפר". ולפי דברי הבעש"ט מתאים ענין זה להפליא עם עבודת הפרה אדומה, שמכפרת על מידת הנאווה. ועתה, בא וראה דבר פלא. הרי כבר למדנו מדברי ה"חתם סופר" על שלש המדרגות – אפר מה תולעת, ראשי תיבות "אמת" – שעל-כך נאמר על אהרן "תורת אמת היתה בפיהו".

ולכן, כאשר נתבונן בעבודת הפרה האדומה (שהיא כאמור כפרה על הנאווה), נראה שכל שלש מידות הענוה – אפר מה תולעת – נזכרות בה. הא כיצד?

הנה, בפסוק, "ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה", מבואר, שהשליכו את ה"תולעת" אל שריפה הפרה, שהפכה לאפר, כמו שכתוב (במדבר יט, ט): "ואסף איש טהור את אפר הפרה". הרי לנו בחינת תולעת ואפר. ובחינת "מה" נשלמה מהצווי שנצטוו משה (שאמר "ונחננו מה"): "וידבר ה'... ויקחו אליך פרה אדמה תמימה". ופרש רש"י: "לעולם היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר...". (ויש להוסיף שכל שלש מידות הענוה – אפר מה תולעת, ראשי תיבות "אמת", נרמזות בכתוב: "פרה אדמה תמימה")

"להבדיל בין הקדש ובין החל ובין הטמא ובין הטהור" (ע"פ סנהדרין עח)

מעשה שהיה באחד ממלכי אומות העולם, שפנה לרבי תנחום, ואמר לו: "הבה ונהיה עמי ועמך לעם אחד!" השיב לו ר' תנחום: "טוב ויפה! אך אנו היהודים הננו כבר נימולים, על-כן לא נוכל להיות כמוכם, הגויים, כי איך נחזיר את העורלה חזרה? על-כן, הימולו אפוא אתם, ותהיו כמונו, יהודים".

גרד המלך לסוף פגנתו של ר' תנחום, הבין את הפקחות שבתשובתו, ואמר לו: "אכן נצחתני בדבריך. אולם, דע לך, שעל-פי החק, מי שמנצח את המלך מושלך הישר לגוב האריות".

מיד קרא למשרתיו, והלכו אִמָּנָם השליכו את היהודי אל גוב האריות. וראה זה פלא: האריות נצבו ליד ר' תנחום, הביטו בו, אך לא נגעו בו לרעה! באותו מעמד נכח מומר אחד, שהתרעם על הנס שארע ליהודי. בועמו הרב פנה אותו מומר אל המלך, ואמר לו: "נראה לי שאין האריות רעבים עתה, ועל-כן לא נגעו לרעה ביהודי". "אם כך" – אמר המלך – "הבה נערוך נסיון, ונוכח אם רעבים האריות, אם לאו". מיד קרא המלך למשרתיו, וצוה עליהם להשליך את המומר אל גוב האריות. והנה, אך הושלך המומר לגוב האריות, ובאחת (=מיד) התנפלו עליו האריות, ואכלו את בשרו לתיאבון... שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!